

Nieuwsbrief

Datum: Maart 2022

Nummer: 1- Jaargang 6

Eindelijk zijn we van de Corona maatregelen af. Voorlopig in ieder geval. We wagen het erop. Op 7 april organiseren we weer een bijeenkomst in Valkenburg. Spreker van de avond is archeoloog Wouter Vos over Romeinse opgravingen bij de limes. Verder in deze Nieuwsbrief nieuwe artikelen, nog meer verbetering aan de website en een nieuw lid.

1. Bijeenkomst op 7 april

Wat ligt meer voor de hand dan in Valkenburg over Romeinse vondsten en de limes te spreken. Niemand minder dan archeoloog *Wouter Vos* is de spreker van de avond. De afgelopen jaren was (en is) hij nauw betrokken bij de opgravingen op het Marinevliegkamp in Valkenburg. Ook is hij één van de ontdekkers van het spectaculaire

Afb. 1 Dorpshuis Valkenburg

legioenskamp. De voorzitter van Rijnlandse Geschiedenis begint om half acht met een welkom en een terugblik. Vóór *Wouter Vos* begint, komt kort *Edward Sodderland* aan het woord, die graag verder wil met zijn onderzoek naar Rijnlandse dorpen in de Bataafs-Franse tijd (1795-1815). Daar kan hij de medewerking van historische verenigingen goed bij gebruiken. Daarna is het woord aan *Wouter Vos*. Er zijn nog enige plaatsen te vergeven ook voor personen die geen uitnodiging ontvangen hebben. Wilt u zich voor 30 maart opgeven bij de [secretaris](#)?

2. Nieuwe artikelen en boekbesprekingen

De 'Droogmaker' van het Haarlemmermeer

Afb. 2 jonkheer Daniël Th. Gevers van Endegeest

De uit Oegstgeest afkomstige jonkheer *Daniël Th. Gevers van Endegeest* heeft zich achttien jaar ingezet voor het realiseren van de droogmaking van het Haarlemmermeer. In de 18^e en 19^e eeuw waren er regelmatig catastrofale overstromingen voor de omliggende gebieden. De heftige stormen van 1805 en

1936 vormden het keerpunt en werd de knoop doorgehakt om het meer droog te maken. In 1840 werd Gevers van Endegeest door koning Willem I benoemd tot president van de droogmakingscommissie. In dit artikel, van de hand van Elise van Melis, leest u wat er allemaal kwam kijken bij deze enorme klus en wordt ook aandacht geschonken aan de bouw en architectuur van de gemalen.

De vruchtbare grond van Valkenburg

In Valkenburg zijn Romeinse bronzen beeldjes gevonden. er veel meer uit de aarde geplukt, maar aan de Nedergermaanse limes zijn ze uiterst zeldzaam; de kleine bronzen godenbeeldjes die op de huisaltaren van de Romeinen stonden.

Marina 't Hart uit Leiden vond, gewapend met een metaaldetector, binnen half jaar twee van deze beeldjes.

Leendert van der Ent beschrijft hoe deze vondsten tot stand zijn gekomen.

Afb. 3 Is het Apollo? Is het Mercurius? Dit beeldje is in de huidige staat ongeveer 9 centimeter groot. (Foto Leendert van der Ent)

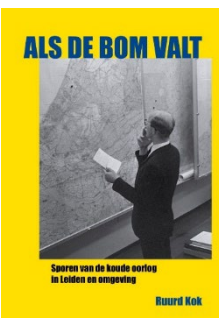
Ontheemde heiligen. Altaarstukken en memorietafels uit oude kerken in Zuid-Holland

Afb. 4 Omgeving Jacob Cornelisz van Oostsanen, achterglasschildering met laatste avondmaal en gebedsportretten, afkomstig uit abdij Leeuwenhorst bij Noordwijkerhout, 1525-1530. Amsterdam, Rijksmuseum

Peter van Dael schreef een boeiend artikel over het wel en wee van een specifieke soort 'kerkelijke kunst': altaarstukken en memorietafels die vaak, nadat ze om wat voor reden ook uit hun oorspronkelijke locatie werden verwijderd, een tweede leven begonnen als kunstwerk en museumstuk. Ondermeer de Reformatie en de Beeldenstorm (1566) waren aanleiding of oorzaak van het verdrijven van deze bijzondere werken naar musea en

particuliere verzamelingen. *Peter van Dael* gaat uitgebreid in op de achtergrond van deze stukken en reconstrueert hun oorspronkelijke verblijfplaats. De zeer vele illustraties verhelderden zijn betoog.

Boebespreking 'Als de bom valt; sporen van de Koude Oorlog in Leiden en omgeving'

Het boek is een bundeling van de artikelen die *Ruurd Kok* schreef voor het Leidsch Dagblad. Zowel in het boek als in de recensie ook aandacht voor de sporen verder dan de directe omgeving van Leiden. De beschreven sporen liggen allemaal in Rijnland. *Alfred Bakker* schreef een uitgebreide en positieve recensie over dit boek.

www.rijnlandgeschiedenis.nl

Stichting Historische Publicaties Holland-Rijnland is een erkende culturele ANBI.

Volg ons op Facebook

Pagina 2 van 5

Boekbespreking 'De Oude Rijn tussen Leiden en Utrecht'.

Dit boek onder redactie van *Arjan van 't Riet* en *Marloes Rijkelijhuizen* bevat 138 oude foto's van de Rijn, een groot aantal bruggen en vele vormen van bedrijvigheid langs de oevers van de Rijn rond 1925. Het boek is fraai vormgegeven en gebonden uitgevoerd.

De boekbespreking is van de hand van *José van der Meer*

NB: U vindt de artikelen door op de [link](#) bij het betreffende stukje te klikken

3. De website kent trouwe bezoekers

Bezoekers

Het gebruik van de website vertoont een gelijkmatig verloop. We zien een bescheiden terugloop van het aantal bezoeker en de gemiddelde duur per sessie, maar daar staat tegenover een toename van het aantal sessies per bezoeker en het aantal pagina's dat per sessie bekeken wordt. Het gemiddelde aantal bezoekers per dag ligt tussen de 5 en 15. Over de gehele periode waren er ca 25 dagen met meer dan 20 bezoekers. Interessant is dat er jaarlijks bijna 20% nieuwe bezoekers zijn en dat ruim 80% van de bezoekers terugkeert. We hebben dus een groot aantal trouwe bezoekers.

Verbetering

Na de verbetering in de zoekfunctie staat er een nieuwe aanpassing op stapel; er wordt gewerkt aan een betere leesbaarheid van de site op mobiele telefoons

4. Kinderarbeid in Rijnland, vervolg - Cor Smit

Alweer een tijdje geleden begon ik met een project rond kinderarbeid buiten de stad Leiden, in Rijnland. Kinderen werken immers niet alleen in Leidse fabrieken, maar ook in de tuin- en akkerbouw, de bollenteelt, de veehouderij en de visserij. Werken was ook voor kinderen buiten de stad een deel van hun kindertijd, al was dat op een andere manier dan in de industrie

In november 2021 hield ik over het onderwerp een lezing in Leimuiden. Eerder deed ik dat al in Oegstgeest, Koudekerk, Alkemade en Sassenheim – en via een livestream () voor Rijnlandse Geschiedenis natuurlijk. In Leimuiden kwamen ook nu weer de verhalen los.

Een vrouw vertelde hoe zij als kind, in de jaren vijftig, bieten ging dunnen omdat er nieuwe kleding moest worden gekocht voor in het gezin. Duidelijk werd ook dat jongens in de veehouderij aan het melken werden gezet. *Alfred Bakker* stuurde naar aanleiding hiervan een verhaal over een boerenknecht uit de omgeving van Oud Ade, waarin dat ook aan de orde kwam. Dat soort verhalen wil ik dus verzamelen. Het is een geschiedenis die bijna niemand kent, buiten degenen die het nog meegemaakt hebben. Er is niet of nauwelijks onderzoek naar gedaan.

Het project Kinderarbeid dat ik met Rijnlandse Geschiedenis wil realiseren, vordert, maar het gaat langzaam. Een eerdere oproep van mijn kant voor medewerkers leverde één geïnteresseerde op. Door Covid en andere zaken hebben wij nog geen volgende stappen kunnen zetten. Het wordt tijd, want de generatie die het heeft meegemaakt, wordt er niet jonger op. Dus hierbij een oproep: wie geïnteresseerd is en mee wil werken, kan zich aanmelden bij [Cor Smit](#). Misschien heeft u zelf wel een verhaal, of kent u iemand anders die over zijn of haar kinderarbeid of kinderwerk wil schrijven of vertellen: stuur dat vooral naar hetzelfde adres.

5. De Rijnlandenquête

De laatste (voorlopige) aanpassing van de website is klaar; de leesbaarheid van de site op mobiel is stukken verbeterd. Nu is het tijd voor de enquête. U ontvangt een email, of heeft de email al ontvangen, met het vriendelijke verzoek de korte enquête van acht vragen in te vullen. Een link leidt u naar de enquête toe. We hopen op veel reacties.

6. HG Nieuwkoop is toegetreden!

Er was al een tijdje contact maar nu is het een feit. Historisch Genootschap Nieuwkoop is toegetreden tot Rijnlandse Geschiedenis. Alle grote historische verenigingen van Rijnland zijn nu aangesloten. We streven natuurlijk naar 100 procent, maar we zijn een heel eind op weg.

7. Gezocht: werken van de kunstschilder Jac. Bodaan

Afb. 5 zelfportret van Jac. Bodaan

De redactie van *Tijdinghen*, het tijdschrift van de Stichting Oud-Leimuiden – Rijnsaterwoude, is bezig met een onderzoek naar kunstschilder **Jac. Bodaan**. Hij woonde van 1936 tot 1945 met zijn vrouw Mien van Lingen in de villa die nu bekend staat als 'Rhijne Saete' op het huidige adres Herenweg 59. In het kader van dit onderzoek zoeken we werken van deze schilder. Dit kunnen bijvoorbeeld tekeningen, schilderijen, maar ook menu- of wenskaarten zijn. Kunt u de [redactie van Tijdinghen](#) verder helpen?`

www.rijnlandgeschiedenis.nl

Stichting Historische Publicaties Holland-Rijnland is een erkende culturele ANBI.

Volg ons op Facebook

Pagina 4 van 5

8. Nieuwsbrief

De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar, met de zomer als rusttijd. Mocht er aanleiding toe zijn dan komt er een extra nieuwsbrief. Berichten voor de regio zullen als vanouds digitaal via e-mail verstuurd worden.

De Nieuwsbrief Rijnlandse Geschiedenis is voor de aangesloten verenigingen, stichtingen, instellingen en geïnteresseerden. Heeft u suggesties voor de inhoud of wilt u de nieuwsbrief rechtstreeks – persoonlijk – ontvangen (daarmee verleent u toestemming tot het registreren van de nodige gegevens) mail dan naar secretaris@rijnlandgeschiedenis.nl.

Wilt u de Nieuwsbrief niet meer ontvangen, dan is een retourmail naar secretaris@rijnlandgeschiedenis.nl voldoende.

